

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практика академічного камерно-ансамблевого виконавства:
камерний ансамбль

Освітня програма **Інструментально-виконавське мистецтво**

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практика академічного камерно-ансамблевого виконавства: камерний ансамбль
Викладач	Волощук Ю.І., Шиптур Р.М.
Контактний телефон викладача	0997452710, 0501086256
E-mail викладача	yurii.voloshchuk@pnu.edu.ua ; roman.shyptur@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	індивідуальні заняття
Обсяг дисципліни	360 год., 12 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	Не передбачено дистанційного навчання
Консультації	Кожна п'ятниця з 14.00 до 17.00 год.
2. Анотація до курсу Ансамблева культура, нерозривно пов'язана з відображенням людських взаємин на рівні рольової взаємодії учасників ансамблю і виконавських партій, завжди відігравала істотну роль у соціальному житті. Підведення підсумків культурно-мистецького розвитку країн Європи XX століття з особливою рельєфністю висвітлює ексклюзивну роль ансамблевої культури у формуванні людської духовності. Ансамблева творчість і виконавство, що максимально сприяє всебічному особистісному і художньому розвитку, є одним з найбільш пріоритетних принципів музичної педагогіки XX століття, що знайшов своє втілення в педагогічних концепціях Б.Бартока, К.Орфа й інших відомих діячів мистецтва. Активізація ансамблевої творчості і виконавства знаменує собою результат дії багатьох глибинних соціокультурних процесів, що відбуваються на різних рівнях суспільно-політичного, комунікативно-психологічного, інтелектуального, етико-естетичного розвитку людства в XX сторіччі. Термін навчання в класі камерного ансамблю розрахований на чотири семестри, що дає можливість викладачу досить широко та глибоко опанувати зі студентами твори різних епох, жанрів, стилів та ступенем труднощів.	
3. Мета та цілі курсу <u>Метою</u> викладання цієї дисципліни є підготовка висококваліфікованих музикантів, які досконало володіють навичками ансамблевого виконавства, необхідними для майбутньої концертно-виконавської та педагогічної діяльності.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Загальні компетентності (ЗК):	
ЗК2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.	
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
ЗК4. Здатність до розв'язання проблем.	
ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії.	
ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
ЗК9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.	
ЗК10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	
ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	
Фахові компетентності спеціальності (ФК):	

ФК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.			
ФК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.			
ФК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.			
ФК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.			
ФК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.			
ФК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.			
ФК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.			
ФК11. Здатність оперувати професійною термінологією.			
ФК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.			
ФК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.			
ФК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.			
Програмні результати навчання (ПРН):			
ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.			
ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.			
ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.			
ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.			
ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.			
ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.			
ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.			
ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.			
ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.			
5. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин - 360	
індивідуальні заняття		120	
самостійна робота		240	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V - VIII	Музичне мистецтво	III – IV роки навчання	Вибірковий
ТЕМАТИКА КУРСУ			
Протягом кожного року навчання студенти повинні виконати 2 камерно-ансамблевих творів зарубіжних та українських композиторів.			
Рекомендований репертуар			

СОНАТИ, СЮЇТИ, ВАРІАЦІЇ ДЛЯ СКРИПКИ ТА ФОРТЕПІАНО

III КУРС

Вебер К.М.	Сонати №№1-6
Гайдн Й.	Сонати №№1-8
Гедіке О.	Соната тв. 10
Дворжак А.	Соната F-dur, Сонатина G-dur
Людкевич С.	Соната
Мейтус Ю.	Варіації
Мендельсон Ф.	Соната f-moll
Пуленк Ф.	Соната
Сен-Санс К.	Сонати: тв. 75, 102
Солтис А.	Соната
Старицький М.	Соната
Шамо І.	Соната

IV КУРС

Барвінський В.	Соната
Бах Й.С.	Сонати №№1-6
Бах Й.С.	Соната g-moll (ред. О.Гедіке)
Бетховен Л.	Сонати №№1-10
Бібік В.	Соната
Гріг Е.	Сонати №№1-3
Дичко Л.	Варіації “Веснянки”
Іщенко Ю.	Сонати №№1-4 “Акварелі”
Кива О.	Два інтермецо
Кирейко В.	Соната

Коляда М.	Соната
Косенко В.	Соната
Ланюк Ю.	Диптих
Моцарт В.	Сонати
Рубінштейн А.	Соната
Скорик М.	Сонати №№1-2
Станкович Є.	Sonata piccolo, Триптих “На Верховині”
Штогаренко А.	Чотири українські танці

СОНАТИ ДЛЯ АЛЬТА І ФОРТЕПІАНО

ІІІ КУРС

Бах Й.С.	Сонати №№1-3
Бібік В.	Соната
Бунін Р.	Соната
Глінка М.	Соната
Загорцев В.	Соната
Зажитько С.	Соната
Рубінштейн А.	Соната

ІV КУРС

Гаврилець Г.	Соната
Головін О.	Соната
Кутавичюс С.	Соната
Мансурян Т.	Соната
Мартину Б.	Соната
Мійо Д.	Сонати №№1-2, “Чотири портрети”

Тараненко О.		Соната	
6. Система оцінювання курсу			
Навчальний семестр	Контрольнийзахід (семінар, контрольна робота, технічнийзалік, академконцерт, оглядтощо)	Теми, щовиносяться на контрольнийзахід	Максимальний бал за контрольнийзахід
V	залік	Твір великої форми для камерного ансамблю (соната, сюїта тощо)	100
VI	екзамен	Твір великої форми для камерного ансамблю (соната, сюїта тощо)	50
VII	екзамен	Твір великої форми для камерного ансамблю (соната, сюїта тощо)	50
VIII	залік	Твір великої форми для камерного ансамблю (соната, сюїта тощо)	100
Шкала оцінювання успішності			
університетська	національна		шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно	FX
1-25			F
7. Політика курсу			
Заняттяз камерного ансамблю будуються на основіпослідовнорозробленоїпрограминавчання. Підбираючи репертуар, педагог повинен постійновраховуватиіндивідуальніособливості кожного студента колективу, ступіньйогообдарованості, музичногорозвитку і спеціальноїпідготовки. Вартовраховуватинеобхідністьвиконаннямузичноготвору на доситьвисокомухудожньомурівні, з належнимступенемтехнічноїдосконалості, без «знижок» на незрілістьвиконавцівчи на особливітруднощітвору. Відповідно до цього в індивідуальних планах повинна бути відображенавизначеналогічнапослідовність і поступовість у виборірепертуару.У репертуар камерного ансамблю			

включається українська та зарубіжна музика різних стилів та жанрів, а також – найдосконаліші в художньому відношенні зразки сучасної музичної літератури.

Корисною формою роботи студентів у класі камерного ансамблю є читання з листа та самостійне вивчення твору. Читання з листа всіма учасниками ансамблю вчить швидко орієнтуватися в музичному матеріалі, активізує слух, знайомить з багатим світом ансамблевої музики.

Перевірку самостійного вивчення творів можна проводити на контрольних уроках та академічних концертах, що пробуджує зацікавленість студентів ансамблевою музикою та дає їм впевненість у своїх творчих можливостях.

Великим стимулом у процесі формування музиканта є підготовка колективу до участі у виконавських конкурсах, різноманітних концертах та фестивалях, що сприяє професійному та художньому росту молодих артистів.

8. Рекомендована література

1. Арутюнян И.Е. Некоторые вопросы методики преподавания камерного ансамбля. Ереван: Изд-во Луйс, 1986. – 90 с.
2. Берегова О. Стильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80-90-х років ХХ сторіччя: ситуація постмодерну // Українське музикознавство. Вип. 29. К.: НМАУ ім. П.Чайковського, 2000. С. 103-108.
3. Берегова О.М. Тенденції постмодернізму в камерних творах українських композиторів 80-90-х років ХХ сторіччя: Автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / НМАУ. К., 2000. 20 с.
4. Благой Д. Искусство камерного ансамбля и музыкально-педагогический процесс // Камерный ансамбль. М., 1979. С. 5-31.
5. Боровик М. Сучасність в інструментальному ансамблі // Проблеми української радянської музики. Вип. 2. К., 1969. С. 168-207.
6. Боровик М.К. Український радянський камерно-інструментальний ансамбль. К.: Музична Україна, 1968. 102 с.
7. Бялый И. Из истории фортепианного трио: генезис и становление жанра. М.: Музыка, 1989. 94 с.
8. Волкова Л.В. Українське фортепіанне тріо 1970-80-х років в аспекті виконавських проблем: Автореф. дис... канд. мист.: 17.00.03 / НМАУ. К., 1997. 21 с.
9. Вопросы квартетного исполнительства. М.: Музгиз, 1956. 102 с.
10. Гинзбург Л.С. Камерна музика в сучасній музичній практиці // Камерний ансамбль. М., 1979. С. 160-167.
11. Гинзбург Л., Григорьев В. История скрипичного искусства. М., 1990. Т.1. 285 с.
12. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. М., 1954. 89 с.
13. Готлиб А. Искусство ансамбля // Сов. музыка. 1967. №2. С. 49-50.
14. Готлиб А. Основы ансамблевой техники. М.: Музыка, 1971. 96 с.
15. Григорян А.Г. Заметки преподавателя квартетного класса // Камерный ансамбль: Педагогика и исполнительство. М.: Музыка, 1979. С. 124-135.
16. Гундер Л. Плюралізм інтерпретації як формування художньої концепції камерно-інструментального виконавства // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Випуск III. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 19-25.
17. Давидян Р. Квартетное искусство: проблемы исполнительства и педагогики. – М.: Музыка, 1984. 270 с.
18. Дика Н.О. Камерно-інструментальний ансамбль в Україні. Творчість і виконавство (1960-1980 рр.): Автореф. дис... канд. мист.: 17.00.03 / ІМФЕ ім. М.Рильського. К., 2001. 18 с.
19. Завьялова О.К. Виолончельные сонаты Л. ван Бетховена: жанр, стиль, ансамблевый тип мышления. К.: НМАУ им. П.И.Чайковского, 1999. 92 с.
20. Зибцев О.Л. З досвіду роботи педагога класу камерного ансамблю //

Камерний ансамбль. М., 1979. С. 32-47.

21. Ільченко О., Сверлюк Я. Методологічні проблеми професійної музичної освіти. Рівне: Перспектива, 2004. 200 с.

22. Камерний ансамбль: Програма та методичні рекомендації для музичних вузів. – К.: Центр музінформ, 1996. 28 с.

23. Польская И.И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика. Х.: ХГАК, 2001. 396 с.

24. Раабен Л. Вопросы квартетного исполнительства. М.: Музгиз, 1956. 110 с.

25. Раабен Л. Инструментальный ансамбль в русской музыке. М.: Музгиз, 1961. 476 с.

26. Раабен Л. История русского и советского скрипичного искусства. Л.: Музыка, 1978. 199 с.

27. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.1. К., 1974. 180 с.

28. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.2. К., 1982. 120 с.

29. Харитонов Б. Значення інструментального ансамблю в розвитку музиканта-виконавця // Музика. 1973. №2. С. 29.

30. Храмова И.М. Камерно-инструментальные ансамбли Брамса: трактовка жанра и драматургии: Автореф. дисс... канд. искусствоведения: 17.00.02 / Киев. гос. консерватория им. П.И. Чайковского. К., 1989. 24 с.

Викладач _____ Волощук Ю.І.

Викладач _____ Шиптур Р.М.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практика академічного камерно-ансамблевого виконавства: камерний ансамбль (духові та ударні інструменти)
Викладач	Мельник О.Ю., Вакалюк П. В., Коломієць Т.
Контактний телефон викладача	096 3817 381
E-mail викладача	melnykolexandr@ukr.net
Формат дисципліни	практичні заняття
Обсяг дисципліни	1080 год., 36 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	Не передбачено дистанційного навчання
Консультації	Кожна п'ятниця з 14.00 до 17.00 год.
2. Анотація до курсу	
Ансамблева культура, нерозривно пов'язана з відображенням людських взаємин на рівні рольової взаємодії учасників ансамблю і виконавських партій, завжди відігравала істотну роль у соціальному житті. Підведення підсумків культурно-мистецького розвитку країн Європи ХХ століття з особливою рельєфністю висвітлює ексклюзивну роль ансамблевої культури у формуванні людської духовності. Ансамблева творчість і виконавство, що максимально сприяє всебічному особистісному і художньому розвитку, є одним з найбільш пріоритетних принципів музичної педагогіки ХХ століття, що знайшов своє втілення в педагогічних концепціях Б.Бартока, К.Орфа й інших відомих діячів мистецтва.	

Активізація ансамблевої творчості і виконавства знаменує собою результат дії багатьох глибоких соціокультурних процесів, що відбуваються на різних рівнях суспільно-політичного, комунікативно-психологічного, інтелектуального, етико-естетичного розвитку людства в ХХ сторіччі.

Термін навчання в класі ансамблюструнно-смічкових інструментів розрахований на вісім семестрів, що дає можливість викладачу досить широко та глибоко опанувати зі студентами твори різних епох, жанрів, стилів та ступенем труднощів.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання цієї дисципліни є підготовка висококваліфікованих музикантів, які досконало володіють навичками колективного виконавства, необхідними для майбутньої концертно-виконавської та педагогічної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

✓ **Знати:**

- ▶ стильові особливості виконання ансамблевих творів композиторів різних епох, національних шкіл і художніх течій;
- ▶ засоби художнього втілення композиторського задуму;
- ▶ методику поетапного вивчення ансамблевого твору;
- ▶ типи ансамблю та умовидосконалення виконавського ансамблю;
- ▶ особливості роботи над звуком, метро-ритмом, інтонацією, штрихами, динамікою;
- ▶ репертуар для ансамблю струнно-смічкових інструментів.

✓ **Вміти:**

- ▶ виконувати ансамблеві музичні твори різних епох та стилів, українських та зарубіжних композиторів;
- ▶ застосовувати на практиці різноманітні штрихи та прийоми скрипкової гри;
- ▶ реалізувати навички ансамблевої гри;
- ▶ творчо підбирати інструктивний матеріал для подолання технічних труднощів у художніх творах;
- ▶ читати з листа;
- ▶ вміти застосовувати набуті творчо-виконавські навички у педагогічній діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність до розв'язання проблем.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

ЗК10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

ФК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

ФК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

ФК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

ФК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.			
ФК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.			
ФК11. Здатність оперувати професійною термінологією.			
ФК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.			
ФК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.			
ФК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.			
Програмні результати навчання (ПРН):			
ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.			
ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.			
ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.			
ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.			
ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.			
ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.			
ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.			
ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.			
ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.			
5. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин - 900	
практичні заняття		366	
самостійна робота		714	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V - VIII	Музичне мистецтво	III – IV роки навчання	Вибірковий
ТЕМАТИКА КУРСУ			
Протягом кожного року навчання студенти повинні виконати 6 ансамблевих творів зарубіжних та українських композиторів.			
Рекомендований репертуар			
1. Біла К. «Подольночка» 2. Гаврилець Г. «Осінь музика» 3. Гвоздянский В. «Веселі витівки» 4. Козаренко О. «Інвенції» ред. Ю. Василевича 5. Купрєвич В. «У Баха в Томаскірхе» пер. О. Мельника 6. Маник В. «Карпатські образки» 7. Ніхаус Л. «Вища істина» 8. Рунчак В. «Contraspemsperro» 9. Темплітон І. «Гумореска»			

10. Щетинський О. «Навхрест»
11. Щетинський О. «Кортеж»
12. Балей В. «Час мрій»
13. Рунчак В. «Три лілії... (Музика минаючого віку)»
14. Козаренко О. «Романс»
15. Пілютіков С. «Квртет»
16. Самодаєва Л. «Емпіреї»
17. Зажитько С. «Стрета»
18. Карабиць І. «Концертний дивертисмент»

6. Система оцінювання курсу

Навчальний семестр	Контрольний захід (семінар, контрольна робота, технічний залік, академконцерт, огляд тощо)	Теми, щовиносяться на контрольний захід	Максимальний бал за контрольний захід
I	—		
II	—		
III	екзамен	Два різнохарактерні ансамблеві твори	100
IV	залік	Два різнохарактерні ансамблеві твори	100
V	екзамен	Два різнохарактерні ансамблеві твори	100
VI	екзамен	Два різнохарактерні ансамблеві твори	100
VII	залік	Два різнохарактерні ансамблеві твори	100
VIII	екзамен	Два різнохарактерні ансамблеві твори	100

Шкала оцінювання успішності

університетська	національна		шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно	FX
1-25			F

7. Політика курсу

Заняття з ансамблю духових інструментів будуються на основі послідовного розробленого програми навчання. Підбираючи репертуар, педагог повинен постійно враховувати індивідуальні особливості кожного студента колективу, ступінь його обдарованості, музичного розвитку і спеціальної підготовки. Варто враховувати необхідність виконання музичного твору на досить високому художньому рівні, з належним ступенем технічної досконалості, без «знижок» на незрілості виконавців чи на особливих труднощах твору. Відповідно до цього в індивідуальних планах повинна бути відображена визначена логічна послідовність і поступовість у виборі репертуару. У репертуар ансамблю духових інструментів включається українська та

зарубіжну музику різних стилів та жанрів, а також – найдосконаліші в художньому відношенні зразки сучасної музичної літератури.

Корисною формою роботи студентів у класі ансамблю є читання з листа та самостійне вивчення твору. Читання з листа всіма учасниками ансамблю вчить швидко орієнтуватися в музичному матеріалі, активізує слух, знайомить з багатим світом ансамблевої музики.

Перевірку самостійного вивчення творів можна проводити на контрольних уроках та академічних концертах, що пробуджує зацікавленість студентів ансамблевою музикою та дає їм впевненість у своїх творчих можливостях.

Великим стимулом у процесі формування музиканта є підготовка колективу до участі у виконавських конкурсах, різноманітних концертах та фестивалях, що сприяє професійному та художньому росту молодих артистів.

8. Рекомендована література

1. Апатский В. Теория и практика игры на духовых инструментах. Музична Україна, 1989
2. Благодатов Г. Кларнет. М.: Музыка, 1965.
3. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України. Основи, 2000 р.
4. Готліб А. Основы ансамблевой техники. Музыка, М. 1971 р.
5. Гусев В. Технология коллективного творчества. Музыка, М. 1968 р.
6. Давыдян Р. Коллективное искусство: проблемы исполнительства и педагогики
7. Давыдян Р. Психологические аспекты квартетного музицирования Музыка, М. 1988 р.
8. Денисов Е. Ударные инструменты в современном оркестре. М.: Советский комп. , 1982г.
9. Денисов Э. Ударные инструменты в современном оркестре. Сов. Композитор, М. 1987.
10. Диков В. Методика обучения игры на кларнете. М.: Музыка, 1983г.
11. Диков Б. Методика обучения при игре на духовых инструментах / Б. Диков. – М. : Гос. муз. изд-во, 1973г.
12. Иванов В. Саксофон. М.: Музыка, 1990г.
13. Круль П. Східнослов'янська інструментальна культура: історія, витоки і функціонування. Івано-Франківськ, 2006 р.
14. Круль П. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. К., 2000 р.
15. Круль П. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. Київ, 2000р.
16. Левин С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры. Ленинград, Музыка, 1983г.
17. Манжора Б. Методика навчання гри на тромбоні. К.: Музична Україна, 1986р.
18. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки). Выпуск. 1. (под редакцией Е.В.Назайкинского), М., 1964; Выпуск 2. , (под редакцией Ю.А.Усова), М., 1976.
19. Мюльберг К. Теоретичні основи навчання гри на кларнеті. К.: Музична Україна, 1975.
20. Носирев Є. Методика навчання гри на гобої. К.: Музична Україна, 1971.
21. Платонов Н.И. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах. М., Музыка, 1958
22. Посвалюк В. Т. Виконавство на трубі у містах східного регіону України (Донецьк, Луганськ, Дніпропетровськ) // Мистецтвознавчі записки. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 3 –11.
23. Посвалюк В. Т. Діяльність українських трубачів в галузі аудіо-, відеозаписів // Мистецтвознавчі записки. – К., 2006. – Вип. 9. – С. 14 - 21.
24. Посвалюк В. Т. До питання становлення та розвитку гри на трубі в Україні // Українська культура – минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. статей. – Рівне, 2003. – Том 8. – С.

141 – 146.

25. Посвалюк В. Т. Еволюція функцій і різновидів труби від давнини до наших днів // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип. 4. – С. 166 – 171.
26. Посвалюк В. Т. Засновники, послідовники, визначні представники київської школи виконавства на трубі // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 4. – С. 136 – 141.
27. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа (друга половина XIX – XX ст.): Навч. посібник. – К., 2005. – 158 с.
28. Посвалюк В. Т. Клас труби у Київській середній спеціальній музичній школі-інтернаті ім. М. В. Лисенка // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 75 – 81.
29. Посвалюк В. Т. Мистецтво гри на трубі в Україні (Одеська школа) // Питання культурології: Зб. наук. статей. – К., 2005. – Вип. 21. – С. 192 – 201.
30. Посвалюк В. Т. Мистецтво гри на трубі в Україні: Монографія. – К., 2006. – 400 с.
31. Посвалюк В. Т. Найпоширеніші помилки та відхилення в процесі навчання і роботи музикантів-духовиків // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: Зб. наук. праць. – К., 2006. – Вип. 10. – С. 284 – 290.
32. Посвалюк В. Т. Огляд вітчизняних та зарубіжних “шкіл” для труби // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. – К., 2005. – Вип. 12. – С. 120 – 128.
33. Посвалюк В. Т. Оркестрова література для труби // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 3. – С. 169 – 172.
34. Посвалюк В. Т. Проблема верхнього регістру у виконавській практиці трубача // Мистецтвознавчі записки. – К., 2006. – Вип. 10. – С. 3 – 11.
35. Посвалюк В. Т. Професор Микола Якович Юрченко – видатний український виконавець і педагог // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв: Зб. наук. праць. – К., 2006. – Вип. 14. – С. 82 – 87.
36. Посвалюк В. Т. Труба у творчості українських композиторів: симфонічна та оперна творчість // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 3. – С. 78 – 81.
37. Посвалюк В. Т. Труба у творчості українських композиторів: симфонічна та оперна творчість // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 3. – С. 75 – 78.
38. Посвалюк В. Т. Українські виконавські школи гри на трубі // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України: Зб. наук. праць. – Рівне, 2006. – Вип. 1. – С. 25 – 29.
39. Посвалюк В. Т. Українські трубачі в міжнародних зв’язках // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. – К., 2005. – Вип. 13. – С. 114 – 125.
40. Посвалюк В. Т. Українські школи виконавства на трубі (Харківська виконавська школа) // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2007. – Вип. 7. – С. 23 – 31.
41. Посвалюк В. Т. Щоденні самотійні вправи трубача: Навч. посібник. – К., 2003. – 56 с.
42. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі в Україні: Навч. посібник. – К., 2006. – 368 с.
43. Посвалюк В. Т. Співвідношення праці і відпочинку у практиці трубача // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – К.: НМАУ, 2008. – Вип. 70. – С. 14 – 20.
44. Посвалюк В. Щоденні самотійні вправи трубача. К.: 2003
45. Тризно Б. Флейта. М.: Музыка, 1967.
46. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструментах. М., 1975.

7. Рекомендована література

Базова

1. Абдулаев А. Теория и практика исполнительства на гобое Баку, 1968.
2. Аврагинер, В Обучение и воспитание музыканта-педагога / В Аврагинер – М : МГИК, 1981.
3. Актуальные вопросы теории и практики исполнительства на духовых инструментах : сб. тр / ГМПИ им Гнесиных – М, 1985 – Вып 80- 36.
4. Актуальные проблемы музыкальной педагогики «Советская музыка» №4 – М, 1977.
5. Алексеев А. О воспитании музыканта-исполнителя «Советская музыка», № 6, 1980.
6. Алексеев А. Педагогика творческого поиска «Советская музыка», 1981, № 3.
7. Аліханов Т. На заняттях по камерному ансамблю Музыка, М 1989.
8. Андреев Е. О работе над продолжительными звуками, гаммами, арпеджио и основными штрихами в процессе индивидуальных занятий с музыкантами М, ВДФ при МГК, 1964.
9. Андрій Проценко: Життєпис. Спогади / (упоряд та комент: І Д Гамкала, Л. А. Проценко) – К: Музична Україна, 1990 – 286 с.
10. Апатский В. О динамике на фаготе. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 3. Под редакцией Ю.А. Усова М 1971.
11. Апатский В. Опыт экспериментального исследования дыхания и амбушюра духовика. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 4 Под ред Ю.А.Усова М 1976.
12. Апатский В. Н. Основы теории методики духового музыкально-исполнительского искусства – Киев, НМАУ им П И Чайковского, 2006 – 432с.
13. Апатский В.Н, Терёхин Р.П. Методика обучения игре на фаготе М, Музыка,
14. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство Л, Музыка, 1974, 334 с.
15. Беркман Т.Л. // Развитие художественных способностей – М, 1959.
16. Беркман, Т.Л. О методах формирования музыкально-слуховых представлений (опыт исследования) /
17. Блажевич, В.М. Школа коллективной игры на духовых инструментах / В.М. Блажевич – М, 1948.
18. Богданов Л. Проблемы интонирования на духовых инструментах М ВДФ при МГК 1984, вып 23.
19. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности – М: Издательский дом «Классика- XXI», 2006 – 352 с.
20. Бялый И. Из истории фортепианного трио Музыка, М 1989.
21. Возрастная и педагогическая психология (под ред. Петровского А.В.) М, 1973.
22. Вопросы методики воспитания слуха, Сбст, Л, 1967.
23. Вопросы методики начального музыкального образования Редакторы-составители: Натансон В., Руденко В., Музыка, М, 1981.
24. Вопросы музыкальной педагогики – М, 1991 – Вып 10.
25. Вопросы музыкальной педагогики Сборник статей Редактор-составитель Ю.А. Усов М. 1983.
26. Воспитание музыкального слуха. Сборник статей. Ред. А. Агажанов М, 1977.
27. Выготский Л.С. Педагогическая психология. Ред. В.В. Давыдова. М, Педагогика, 1991.
28. Гарань В. Работа тромбониста над звуком Киев, 1980.
29. Гарбузов Н. Зонная природа звуковысотного слуха Изд-во АН СССР, М, 1948.

30. Гарбузов Н. Зонная природа темпа и ритма Музгиз, М – Л, 1950
31. Гарбузов Н. – музыкант, исследователь, педагог Сб. статей Сост.О.Сахалтуева, О.Соколова Ред Ю.Рагс. М, Музыка, 1980, 303 с.
32. Гарбузов Н.А. Внутризонный интонационный слух и методы его развития – М: Музгиз, 1951 – 63 с.
33. Гейнрихс, И.П. Музыкальная память / ИП Гейнрихс // Музыкально-педагогическая подготовка учителя – М, 1972.
34. Гейнрихс, И.П. Музыкальный слух (теоретические основы и методические приемы развития) Чувство ритма и его развитие / ИП Гейнрихс // Музыкально-подготовка учителя – М, 1970.
35. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением - М, Музыка, 1981.
36. Горбачёв В Двойное стаккато на языковых инструментах. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 2. Под редакцией Ю.А.Усова М0,1966.
37. Готсдинер, АЛ Музыкальная психология / АЛ Готсдинер – М, 1993
38. Григорьев Б. Освоение позиций и постановка правой руки на тромбоне. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 3. Под редакцией ЮА Усова М1971.
39. Гриценко Ю. Экспериментальные исследования некоторых особенностей звукоизвлечения и интонирования на валторне М, 1979.
40. Гриценко Ю.И. Технология освоения валторны М, Музыка, 1991.
41. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения М, 1986.
42. Далькроз, Ж. Ритм: его воспитательное значение для жизни и для искусства / ЖДалькроз – СПб, 1922.
43. Данскер И. Обучение гобоистов в детских музыкальных школах и училищах Л, 1968.
44. Диков Б. Методика обучения игре на кларнете М0,1983.
45. Диков Б. Настройка духовых инструментов. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки). Выпуск 4. Под редакцией Ю.А.Усова М1976.
46. Диков Б. О работе над гаммами Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 2. Под редакцией Ю.А.Усова М0,1966.
47. Диков Б., Седракан А. О штрихах духовых инструментов Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 2. Под редакцией Ю. А.Усова М0,1966.
48. Диков Б. О дыхании при игре на духовых инструментах М, 1956.
49. Диков Б. Специфические приёмы звукоизвлечения на деревянных духовых инструментах М, 1984.
50. Диков Б, Богданов В. Вопросы методики обучения игры на духовых инструментах М, Институт военных дирижеров1959.
51. Дмитриев Г. Ударные инструменты: трактовка и современное состояние – М0,1973.
52. Должиков Ю. Н. Техника дыхания флейтиста // Вопросы музыкальной педагогики // Сб.ст.вып 4 – М Музыка, 1983 С 6–19 с.
53. ДолжиковЮ. Техника дыхания флейтиста. Вопросы музыкальной педагогики М, Музыка, 1983.
54. Дружинин В.Н. Психодиагностика общих способностей М, Академия, 1996.
55. Ерёмин Д. О специфике фагота и об особенностях обучения фаготистов. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск1. Под редакцией Е.В.Назайкинского М, 1964.
56. Еремкин Г. Методика первоначального обучения игре на фаготе М, Музгиз, 1963.
57. Жук И. Размышления о квартетном исполнительстве. Советская музыка, 1973.
58. Иванов В. Д.Словарь музыканта-духовика: – М: Музыка, 2007 – 128 с.
59. Исполнительство на духовых инструментах и вопросы музыкальной педагогики // Труды ГМПИ им Гнесиных / отв.ред. И Пушечников – М, 1979 – Вып45

60. Карауловский Н. Звуковысотная интонация на духовых инструментах и проблемы исполнительского строя. Исполнительство на духовых инструментах и вопросы музыкальной педагогики: Труды ГМПИ им. Гнесиных, М, 1979, вып45
61. Карташева З. Джаз 80-х / З. Карташева // Советская музыка – 1982.
62. Касимов В.Г. Психолого-педагогические основы формирования оптимального сценического самочувствия у учащихся-музыкантов : авторефдис ... кандпед наук / ВГ Касимов – М, 1989.
63. Кванц И. Опыт наставления по игре на поперечной флейте // Дирижёрское исполнительство – М: Музыка, 1975.
64. Клитин, С. Эстрада: проблемы врат мастерства / С.Клитин – М, 1969.
65. Клитин, С. Эстрада: проблемы теории, истории и методики / С.Клитин – М, 1986.
66. Коган Г. У врат мастерства. Психологические предпосылки успешности пианистической работы М, Музыка, 1969.
67. Коган Г. Избранные статьи М, Советский композитор, 1972.
68. Костюк, А.Г. Актуальные вопросы изучения музыкальных способностей личности / А.Г. Костюк // Материалы Всесоюзного съезда общества психологов – Тбилиси, 1971
69. Красавин В. Амбушюр кларнетиста. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск1. Под редакцией Е.В.Назайкинского М, 1964
70. КрейнЮ Стилль и колорит в оркестре Музыка М1967
71. Круптеева Т. Молокова Н. Словарь иностранных музыкальных терминов Ленинград Музыка 1992
72. Леонов С.А. Целостный анализ звукоизвлечения и звукообразования при игре на фаготе Элиста, 1992
73. Либерман Е. Экзамен по специальности и его оценка «Советская музыка», 1976, № 7
74. Магомаев А. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах / А. Магомаев – Баку, 1962
75. Майкапар, С.М. Музыкальный слух / СМ Майкапар – Петроград, 1915
76. Маккиннон Л. Игра наизусть – М: Классика-XXI, 2004 – 2004 – 152 с.
77. Методические записки по вопросам музыкального образования / под ред. А. Лагутина –М, 1991 – Вып3.
78. Музыкальное искусство и педагогика: история и современность – М : Музыка, 1991
79. Музыкальное исполнительство и педагогика : сб.ст. / сост. Т.Гайдамович – М, 1991.
80. Музыкальные дисциплины в вузе культуры. Вопросы методики преподавания – Л, 1984.
81. Мясичев В.Н. Проблема музыкальных способностей и ее социальное значение / В.Н.Мясичев, А. Готсдинер // Роль музыки в эстетическом воспитании детей и юношества- Л,1981.
82. Незванов Б. К воспитанию внутреннего слуха. «Советская музыка», 1980, №6
83. Неклюдов Ю. О конструктивных усовершенствованиях фагота Методика обучения игре надуховых инструментах (Очерки) Выпуск 2. Под редакцией Ю. А. Усова М0,1966
84. Некоторые вопросы слухового развития учащегося Сб-к, Л, Музгиз, 1959.
85. Носырев Е. Методика обучения игре на гобое Киев, 1975
86. Остроменский, В.Д. Восприятие музыки как педагогическая проблема / В.Д. Остроменский. М.1968.
87. Паутов А. Эстетические проблемы культуры звука на медных духовых инструментах М,ВДФ при МГК, вып 23, 1984
88. Переверзев Н. Исполнительская интонация М, Музыка, 1989.
89. Переверзев Н. Проблемы музыкального интонирования М, Музыка, 1966
90. Петрушин В.А. Музыкальная психология М: Владос,1997, 383 с.

91. Платонов Н. Методика обучения игре на флейте. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 2. Под редакцией Ю.А. Усова М1966.
92. Платонов Н. Техника игры на флейте М.1939
93. Платонов, К.К. Проблемы способностей / К.К. Платонов – М, 1972.
94. Прокофьев, Г.И. Формирование музыканта-исполнителя / Г.И. Прокофьев – М, 1956
95. Прохоров А. Музыкальный энциклопедический словарь Советская энциклопедия М.1991.
96. Психология музыкальной деятельности: Теория и практика / Под ред. Г. М. Цыпина — М: Издательский центр «Академия», 2003
97. Пушечников И. Значение артикуляции на гобое Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 3. Под редакцией Ю.А. Усова М1971
98. Пушечников И. Музыкальный звук гобоиста как основа художественной выразительности Методика обучения игре на духовых инструментах. Выпуск 4. Под редакцией Ю.А. Усова М.1976.
99. Пушечников И.Ф. Искусство игры на гобое М.2005.
100. Ражников В.Г. Диалоги о музыкальной педагогике – М: Классика-XXI, 2004 – 140 с
101. Ражников В.Г. Резервы музыкальной педагогики М, Знание, 1980
102. Ражников, В.Г. Исполнение как творчество (Заметки психолога) / В.Г. Ражников // Советская музыка – 1972 – № 2
103. Розанов С. Основы методики преподавания игры на духовых инструментах М, Музгиз, 1935; М, 1938.
104. Ротуэлл Э. (перевод П.Юргенсона) Техника гобоя Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 2. Под редакцией Ю.А. Усова М0, 1966
105. Рубенштейн, С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубенштейн – М, 1973
106. Седракян А. Интонирование звуков лада на тромбоне. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 4 Под редакцией Ю.А. Усова М1976
107. Соловьёва А.И. Основы психологии слуха (ред. Б.Г. Ананьева) Л, Изд-во Ленингр. ун-та, 1972
108. Солодуев В. Практическое пособие по изучению гамм, интервалов и арпеджий для валторны М, 1938
109. Старчеус М. Слух музыканта М, МГК им П.И. Чайковского, 2003
110. Талалай, Б.Н. Формирование исполнительских (двигательно-технических) навыков при обучении игре на музыкальных инструментах : автореф дис ... канд пед. наук Талалай Б.Н. – М, 1982.
111. Тарасов, Г.С. К вопросу об интонационной природе музыкального слуха / Г.С. Тарасов //
112. Теплов, Б.М. Психология музыкальных способностей / Б.М. Теплов / АПН РСФСР – М, 1947
113. Терехин Р., Рудаков Е. Вибрато на фаготе Методика обучения игре на духовых инструментах. Очерки Вып I / Под ред Е. Назайкинского М, 1964 39с.
114. Терехин Р., Апатский В. Методика обучения игре на фаготе М0, 1988
115. Усов А. Пути совершенствования исполнительской техники валторниста. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 3. Под редакцией Ю.А. Усова М.1971
116. Усов Ю. Воспитание исполнителей на духовых инструментах в Московской государственной консерватории (1917—1967) Методика обучения игре на духовых инструментах Очерки Вып III / Под ред Ю. Усова М, 1971.
117. Усов Ю. Воспитание исполнителей на духовых инструментах в Московской консерватории (1866—1916) Методика обучения игре на духовых инструментах Вып II / Под ред. Ю. Усова, М, 1966 Очерки.

118. Усов Ю. Ежедневные упражнения трубача. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 3 Под редакцией Ю.А. Усова М.1971
119. Усов Ю. Состояние методики обучения игре на духовых инструментах и пути дальнейшего её совершенствования // Проблемы музыкальной педагогики редактор М.А. Смирнов) – М: Московская госуд консерватория, 1981.
120. Усов, Ю. Вопросы музыкальной педагогики / Ю. Усов – М, 1991
121. Федотов А. О рациональных методах овладения «новой» системой кларнета Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 3. Под редакцией Ю.А. Усова. М.1971.
122. Федотов А. Краткий обзор современного педагогического и концертного репертуара для духовых инструментов и краткий обзор некоторых современных исполнительских школ. Методика обучения игре на духовых инструментах М. 1975.
123. Федотов А. О выразительных средствах кларнетиста в работе над музыкальным образом. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 4. Под редакцией Ю. А. Усова М.1976
124. Федотов А., Плахоцкий В. О возможностях чистого интонирования при игре на духовых инструментах. Методика обучения игре на духовых инструментах (Очерки) Выпуск 1. Под редакцией Е.В.Назайкинского М, 1964 .
125. Федотов, А.А. О возможностях чистого интонирования при игре на духовых инструментах / А.А. Федотов, В.В.Плахоцкий // Методика обучения игре на духовых инструментах / под общ ред Ю. Усова – М : Музыка, 1966 .
126. Фейгин М.Э. Индивидуальность ученика и искусство педагога М, Музыка, 1975
127. Цыбин В. Основы техники игры на флейте М, Л, Гос муз изд-во, 1940
128. Шадриков, В.Д. Психология способностей / В.Д. Шадриков – М, 1997
129. Шестопал Б. Процесс звуковысотного интонирования на гобое и проблемы исполнительского строя. Исполнительство на духовых инструментах и вопросы музыкальной педагогики: Труды ГМПИ им. Гнесиных, м, 1979, вып45
130. Якиманская И.С .Развивающее обучение М. 1979.